

Kuntaliiton EU-edunvalvonnan tavoitteet ja painopisteet 2020

Kuntaliitto määrittelee vuosittain EU-edunvalvonnan tavoitteet ja painopisteet Euroopan komission työohjelman pohjalta. Asiakirja toimii Kuntaliiton EU-edunvalvonnan pohjana kotimaassa ja Brysselissä. Komission vuoden 2020 työohjelman otsikko on "Kunnianhimoisempi unioni". Komissio nostaa kaksi aihealuetta erityisen voimakkaasti esiin: Vihreän kehityksen ohjelma ja digitaalisuus. Kuntaliitto keskittyy EU-edunvalvonnassaan erityisesti seuraaviin aloitteisiin:

Vihreän kehityksen ohjelma

- Ilmasto- ja energiapolitiikan tavoitteiden toimeenpano
- Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja varautuminen
- Hiilestä irtautuminen energia-alalla
- Alojen älykästä integroitumista koskeva strategia
- Kunnostamiseen kannustava aloite rakennusalaalla
- Kestävä tuotanto ja kulutus
- Ympäristösäätely ja luonnon monimuotoisuus
- Kestävään ja älykkääseen liikkumiseen siirtyminen
- TEN-T -liikenneverkon kehittäminen

EU:n ohjelmakausi 2021 - 2027

- Kestävän siirtymän rahoitus
- Rakennerahastot ja yhteinen maatalouspolitiikka

Digitaalitalous

Sosiaalinen Eurooppa

Euroopan turvallisuus

Talouspolitiikan EU-ohjausjakso

Osaamisen, koulutuksen ja osallisuuden edistäminen

Maahanmuutto, sukupuolten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Demokratia, oikeusvaltioperiaate ja perusoikeudet sekä Euroopan tulevaisuuskonferenssi

Euroopan komission työohjelma 2020 - Kunnianhimoisempi unioni

Euroopan komissio julkaisee normaalisti vuosittaisen työohjelmansa tulevalle vuodelle lokakuun lopulla. Tällä kertaa työohjelman julkistaminen siirtyi kuitenkin kuluvalle vuodelle, koska vuosi 2019 oli EU-vaalivuosi ja komission nimittäminen venyi loppuvuoteen. Komission työohjelmassa seurataan komission puheenjohtaja Ursula von der Leyenin koko toimikaudelle esittämiä painopisteitä. Nämä painopisteet ovat Euroopan vihreän kehityksen ohjelma, Ihmisten hyväksi toimiva talous, Euroopan valmius digitaaliseen siirtymään, Eurooppalaisen elämäntavan edistäminen, Vahvempi Eurooppa maailmanlaajuisesti ja Uutta vauhtia eurooppalaiselle demokratialle. Komissio on vahvasti sitoutunut tasa-arvon edistämiseen kaikilla politiikka-alueilla.

Työohjelmassa on 43 aloitetta, joista 28 on säädösaloitteita ja loput strategioita ja toimintasuunnitelmia. On mahdollista, että koronavirusepidemia vaikuttaa komission aloitteiden etenemiseen EU:n päätöksentekoprosessissa. EU on myös varautunut rahoituksen myöntämiseen koronavirusepidemian aiheuttamien taloudellisten vaikeuksien takia. Kuntaliitto keskittyy EU-edunvalvonnassaan erityisesti seuraaviin aloitteisiin:

Euroopan vihreän kehityksen ohjelma - European Green Deal

Euroopan komissio julkaisi joulukuussa 2019 Euroopan vihreän kehityksen ohjelman (European Green Deal). Ohjelman tavoitteena on tehdä Euroopasta ensimmäinen ilmastoneutraali maanosana vuoteen 2050 mennessä. Tavoitteena on esimerkiksi vähentää päästöjä huomattavasti, investoida huippututkimukseen ja innovointiin sekä säilyttää Euroopan luonnonympäristö. Ohjelma sitoo yhteen kaikki EU-politiikan osa-alueet ja tuo muutoksia myös kuntien toimintaan tulevaisuudessa. Kuntaliitto seuraa ohjelman toteuttamista kuntien ja alueiden näkökulmasta.

Ilmasto- ja energiapolitiikkaan tiukkenevien tavoitteiden oikeudenmukainen toimeenpano

Euroopan vihreän kehityksen ohjelman keskeisiä elementtejä on ensimmäinen eurooppalainen ilmastolaki, johon sisältyy sitova ilmastoneutraaliustavoite vuoteen 2050 mennessä. Komissio aikoo ehdottaa EU:lle uutta kunnianhimoista tavoitetta kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi vuoteen 2030 mennessä. Tarvittavat päästövähennykset ja energiatehokkuuden lisääminen tulevat edellyttämään mittavia lisätoimia kaikilla yhteiskunnan alueilla, mihin EU ohjaa rahoitusta vihreän kehityksen investointiohjelmalla. Useilla eurooppalaisilla kunnilla on EU:ta tiukemmat ilmastotavoitteet, ja hiilineutraaliutta tavoitellaan jo vuoteen 2030 mennessä. EU valmistelee vuoden 2020 aikana ilmastosopimusta (Climate Pact), joka on tarkoitettu ei-valtiollisille toimijoille. Kuntien ja alueiden keskeinen asema ilmastotavoitteiden toimeenpanossa on tunnustettu. Kuntaliitto korostaa, että tämän tulee tarkoittaa kuntien ja alueiden mahdollisuuksia osallistua päätöksentekoon sekä resurssien kohdistamista niiden ilmasto- ja kiertotaloustyön tukemiseen.

Ilmastonmuutokseen varautuminen ja sopeutuminen edellyttää paikallisia riskinarviointeja ja resursseja

Voimallisistakin ilmastonmuutoksen hillintätoimista huolimatta valtioiden, alueiden ja erityisesti kuntien on varauduttava ja sopeuduttava ilmastonmuutoksen aiheuttamiin ympäristöllisiin ja yhteiskunnallisiin muutoksiin. Ilmastonmuutoksen seuraukset kohdataan paikallisesti kunnissa ja kiinteistöillä. Komissio laatii uuden EU:n strategian ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi loppuvuodesta 2020. Sopeutumisen toimenpiteille tarvitaan nykyistä vahvempaa koordinaatiota ja rahoitusta. Paikallisen tason sopeutumiseen tarvitaan paikallisia ilmastoriskinarvioita. Ilmastonmuutoksen mahdolliset vaikutukset ovat niin merkittäviä, että ne on huomioitava kunnan strategisessa päätöksenteossa sekä toiminnan ja talouden suunnittelussa.

Hiilestä irtautuminen energia-alalla - paikallistason kustannustehokkaat, erilaisiin olosuhteisiin soveltuvat ratkaisut varmistettava

Komission mahdollisesti esittämät tiukennukset 2030 tavoitteisiin tarkentuvat kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien analyysien tuloksista kesäkuuhun 2021 mennessä. Ilmastotavoitteiden toimeenpanoon liittyvät paikallistason valinnat ja investoinnit (esimerkiksi maankäyttö, energiantuotanto) edellyttävät ratkaisujen ympäristöterveys- ja talousvaikutusten kokonaisvaltaista tarkastelua ja luottamusta pitkän aikavälin tavoitteisiin. Sopimuksellisuus, kumppanuudet ja muut kannustinelementit ovat osoittautuneet tulokselliseksi paikallisen ilmasto- ja energiatehokkuustyön vauhdittamisessa. Ohjauskeinojen tulee mahdollistaa paikallistason kustannustehokkaat, erilaisiin olosuhteisiin soveltuvat ratkaisut. Läheisyysperiaatteen noudattaminen ilmasto- ja energiapolitiikassa on kuntien ja alueiden tuloksellisen työn edellytys. Kivihiiltä korvaavalla teknologialla tai energialla pitää voida teknis-taloudellisesti järkevällä tavalla vähentää kasvihuonekaasuja ja samalla turvata huoltovarmuus.

Alojen älykästä integroitumista koskeva strategia on kunnille tärkeä sekä sähkö- ja lämpöenergian tuotannon että käytön kannalta

Komission näkemyksen mukaan kuluttajat pitää saada mukaan siirryttäessä fossiilisesta energiasta puhtaan energiaan, vieläpä siten, että he itsekin hyötyvät muutoksesta. Strategiassa puhutaan kuluttajista, mutta sillä tarkoitettaneen energian käyttäjää ja mahdollista tuottajaa. Sen vuoksi Kuntaliitto seuraa aloitetta sekä sähkö- ja lämpöenergian tuotannon että käytön näkökulmasta. Näillä kaikilla on liittymä kuntakonsernien toimintaan ja talouteen. Uusiutuvien energialähteiden älykäs integrointi yhdessä energiatehokkuuden ja muiden kestävien ratkaisujen kanssa auttaa hallitsemaan muutuskustannuksia. Älykästä integrointia tarvitsee eniten tuulivoima, jonka tuotantopiikit kuormittavat järjestelmää ja lisäävät sähkön pörssihinnan heilahteluja. Kokonaisuuteen liittyy myös hajautettu energiantuotanto laajemmin (mm. energiayhteisöt).

Kunnostamiseen kannustava aloite rakennusosalalle - Kuntaliitto vaikuttaa kuntasektorin kiinteistöjen kunnossapidon näkökulmasta

Komission tavoitteena on rakentaminen ja kunnostaminen energia- ja resurssitehokkaalla tavalla. Komissio ehdottaa uuden kunnostusaloitteen valmistelemista yhteistyössä sidosryhmien kanssa vuonna 2020. Nykyään Suomessa peruskorjataan vuosittain arviolta 1–2 % rakennuskannasta. Rakennuksen energiatehokkuuden parantaminen tehdään yleensä vain muun peruskorjauksen yhteydessä. Kuntasektorilla rakennusten energiatehokkuuden maankattavaa parantamista hankaloittaa tyhjenevien alueiden ja suuren korjausvelan vaikutus. Komission aloitteen tavoite saada kunnostustoimet organisoitua tarvittaessa suuremmiksi kokonaisuuksiksi on kiinnostava. Kuntaliitto seuraa aloitteen kehittymistä ja tarvittaessa vaikuttaa siihen tuomalla esiin kuntasektorin kiinteistöjen kunnossapidon näkökulmia. Rakennusosalalle ja paikallisviranomaisille tarkoitettu foorumi toiminee samalla myös hyvänä tiedonvaihtokanavana.

Kestävä tuotanto ja kulutus - Euroopan kiertotalousmallin oltava koko yhteiskunnan kannalta toimiva

Komissio laatii uuden kiertotaloutta koskevan toimintasuunnitelman vuoden 2020 aikana ja pohtii säädöstä kuluttajien vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi vihreää siirtymää varten. Toimintaohjelman päivittämisessä on erityisen tärkeää ottaa huomioon kuntien näkökulmat, jotta Eurooppaan saadaan koko yhteiskunnan kannalta toimiva kiertotalousmalli. Jätehuollon kehittämisessä on muistettava, että julkisen jätehuollon tarkoituksena on varmistaa tasapuolisesti ja kustannustehokkaasti toimiva yhdyskuntajätehuolto ja ehkäistä jätteistä ja jätehuollosta aiheutuvaa vaaraa sekä terveys- ja ympäristöhaittoja. Kuntalaisten jätehuollon kehittämisen ja toimeenpanon kokonaisvastuun tulee pysyä julkisella taholla. Muutoin on riski siirtyä osaoptimoivaan ja tehottomaan kiertotalousmalliin. Kierrätyksen lisäämisen tulee perustua markkinoiden imuun ja tukea aitoa talousmallia. Toimien ei tule johtaa heikkolaatuiseseen ja asukkaille kalliiseen kierrätysjärjestelmään.

Ympäristösäätelyssä paikalliset olosuhteet otettava huomioon, välttämättömyyspalvelut turvattava ja painopiste toimeenpanon tukeen

Osana Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa komissio haluaa luoda myrkyttömän ympäristön suojellakseen Euroopan kansalaisia ja ekosysteemejä. Tavoitteen saavuttamiseksi komissio aikoo hyväksyä niin kutsutun nollapäästötoimintasuunnitelman ilman, veden ja maaperän pilaantumisen ehkäisemiseksi. Ympäristönsuojelun kokonaisuutta ohjaamaan komissio valmistelee kahdeksatta ympäristöä koskevaa toimintaohjelmaansa. EU-säätely vaikuttaa merkittävästi kuntien ympäristötehtävien hoitoon. Kuntaliiton mielestä on tärkeää, että EU:n ympäristöpolitiikka tukee jäsenvaltioiden mahdollisuuksia turvata luonnonvarojen kestävä käyttö ja puhdas ympäristö. Tulevaisuudessa olisi keskityttävä yhä enemmän voimassa olevan lainsäädännön tehokkaaseen täytäntöönpanoon ja kehittämiseen. Suomen kaltaisissa maissa, joissa paikallisilla viranomaisilla on huomattava vastuu ympäristösäädösten toimeenpanossa ja niiden valvonnassa, tulee toimeenpanon tuki kohdistaa kuntiin. Kuntien vaikutusmahdollisuuksia tulee edistää kansallisessa ja ylikansallisessa säädösvalmistelussa. Säätelyssä ja muissa ohjauskeinoissa Suomen kuntien ja maakuntien erityisolot on otettava huomioon.

Kuntien roolia luonnon monimuotoisuuskysymyksissä kirkastettava ja kannustimia monimuotoisuustavoitteiden toimeenpanossa kunnille vahvistettava

Komissio aikoo esittää uuden vuoteen 2030 ulottuvan EU:n biodiversiteettistrategian. Kuntaliitto pitää tärkeänä, että strategiassa käsitellään monipuolisesti kuntien roolia monimuotoisuustavoitteiden toimeenpanojoina ja samalla huolehditaan kuntien mahdollisuuksista yhteensovittaa maankäytön muut tarpeet luonnon monimuotoisuustavoitteisiin. Tarkasteluun tulee ottaa myös erilaiset kuntien luonnonsojelu

edistävät kannustimet siten, että ne mahdollistavat laajasti erilaisia paikallisesti hyväksyttäviä luonnonsuojelutoimia erityisesti suojelualueiden ulkopuolella. Biodiversiteettistrategiassa luonnon monimuotoisuusky-symyksiä tulee tarkastella yhdessä ilmastokysymysten kanssa. Tavoitteena tulee olla luonnonsuojelun valta-virtaistaminen, ja erityiskysymyksenä on syytä tarkastella luonnon monimuotoisuuden hyvinvointivaikutuk-sia kiivaasti kaupungistuvassa Euroopassa.

Kestävään ja älykkääseen liikkumiseen siirtyminen edellyttää alueellisten erojen huomioimista

Kuntaliiton tärkeänä tavoitteena vuonna 2020 on kestävän ja älykkään liikenteen strategiaan liittyvä edun-valvonta. Keskeistä on, että strategiassa kuten EU:n liikennepolitiikassa yleensäkin huomioidaan unionin alueelliset eroavaisuudet. Kaikki keinot eivät välttämättä ole parhaita Suomeen maantieteellisten olosuh-teiden, harvan asutuksen sekä pitkien etäisyyksien ja kuljetusmatkojen takia. Liian tarkkaa sääntelyä EU-tasolla tulee välttää. Paikallisilla ja alueellisilla julkisilla toimijoilla tulee olla harkintavaltaa valittaessa paikal-lisiin olosuhteisiin sopivimmat kustannustehokkaimmat ratkaisut. Uusien päästövähennyskeinojen vaiku-tusten arvioinnissa on tärkeää ottaa käyttöön elinkaaritarkasteluja. Kaupunkien rooli on merkittävä liiken-teen päästövähennystavoitteiden saavuttamisessa. Joukkoliikenne on toimivan ja kestävän kaupunkiliiken-teen ja uusien liikkumispalveluiden perusta. Kaupunkiseutujen mahdollisuudet kehittää joukkoliikennejär-jestelmäänsä kokonaisvaltaisesti EU:n palvelusopimusasetuksen pohjalta tulee jatkossakin turvata.

TEN-T -liikenneverkon kehittäminen - raidehankkeet ja ydinverkkokäytävän jatkaminen keskiössä

Suomen on tärkeää panostaa raidehankkeiden suunnitteluun ja saada hankkeita mukaan EU:n vuosien 2021-2027 rahoituskaudelle. Suomen yhteyksien kehittämisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää eurooppa-laisen liikenteen TEN-T ydinverkkokäytävän jatkaminen Helsingistä Tornion kautta Luulajaan asti. Tämä vah-vistaa arktista ulottuvuutta ja mahdollistaa sen, että Suomi voi hyödyntää EU-rahoitusta alueen liikennein-frastruktuurin kuten pääradan kehittämiseen. Tämä lisää Suomessa niiden ratakankkeiden määrää, jotka ovat EU-tukikelpoisia.

EU:n ohjelmakauden 2021–2027 keskiössä koheesiopolitiikan ja yhteisen maata-louspolitiikan ratkaisut sekä Green Deal -paketti

Oikeudenmukaisen siirtymän rahoituksen kytkeydyttävä tiiviisti paikallis- ja aluetalouksien uusiin avauksiin

Komissio antoi 14.1.2020 Green Deal -kokonaisuuteen liittyvän asetusesityksen oikeudenmukaisen siirty-män rahastosta. Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston kokonaismäärä ja jäsenvaltiokohtainen allokaatio ovat osa rahoituskehyskokonaisuudesta käytäviä neuvotteluja. On tärkeää, että uusi rahasto on osa kansal-lista rakennerahasto-ohjelman toteutusta ja sen kautta rahoitettavat toimet kytkeytyvät tiiviisti paikallis- ja aluetalouksien uusien mahdollisuuksien löytämiseen sekä vähähiilisten innovatiivisten ratkaisujen kehittä-miseen ja investointien toteuttamiseen yhteistyössä kuntien kanssa. On huomioitava, että merkittävää tur-peentuotantoa ja siten tarvetta siirtymän tukemiseen on myös muualla kuin Itä- ja Pohjois-Suomessa.

Rakennerahastojen ja yhteisen maatalouspolitiikan neuvottelut loppusuoralla, kehittämisrahoi-tus turvattava

Suomelle keskeiseen koheesio- eli alue- ja rakennepolitiikan sekä varsinkin yhteisen maatalouspolitiikan rahoitukseen komissio on esittänyt merkittäviä leikkauksia seuraavalle ohjelmakaudelle. Kehittämisrahoi-tuksen mahdollinen alentuminen nykyisestä tasosta on haaste tuloksetkaalle kehittämistoiminnalle

tulevaisuudessa. Vihreämpää ja vähähiilisempää Eurooppaa tavoiteltaessa on tärkeää turvata paikalliset mahdollisuudet jatkaa ilmasto- ja kiertotaloustoimien kehittämistä. EU-rahoitusta on voitava käyttää myös työllisyyden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden, sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen sekä maahanmuuttajien kotoutumiseen ja kansalaistoimijalähtöiseen kehittämiseen kaupunkialueilla sekä maaseudulla. Paikallis- ja aluetason roolia koheesiopolitiikan sekä yhteisen maatalouspolitiikan ja maaseudun kehittämisen kansallisessa toteutuksessa on vahvistettava.

Kohti ihmislähtöistä digitaalitaloutta

Komission puheenjohtaja hahmottaa komission työohjelmassa 2020 sekä poliittisissa suuntaviivoissaan komissiolle 2021-2027 yhteensä 20 aloitetta strategiselle painopistealueelle "Euroopan digitaalinen valmius". EU:n tavoitteena on uudenlainen datavetoinen talous, joka perustuu huippuosaamiseen ja innovaatioihin, ja jossa teknologia valjastetaan kansalaisten, yritysmaailman ja yhteiskunnan hyväksi. Eettiset arvot, luottamus ja vahva digitaalinen sisämarkkina nähdään keinona lisätä datan saatavuutta EU:n sisällä ja EU:n kilpailuvalttina maailmanmarkkinoilla. Kuntaliitto painottaa, että tämä edellyttää EU-tasolla järkevää ja oikeasuhtaista sääntelykehystä. Komissio haluaa ohjata julkista sektoria lisäämään uuden teknologian käyttöä sekä innovaatiotoimintaa, koska näiden nähdään parantavan tuottavuutta sekä demokratian edellytyksiä. Tämä koskisi erityisesti ns. kypsän teknologian aloja, kuten terveydenhuoltoa ja liikennettä. Uudistusten edetessä on kuitenkin varmistettava, että julkiselta sektorilta löytyy valmiudet seurata kehitystä eikä se esimerkiksi jää pelkästään isojen tietotekniikkatoimijoiden varaan.

Kunnat avainroolissa sosiaalista Eurooppaa rakennettaessa

Komissio aikoo esittää useita aloitteita sosiaalisen Euroopan toteuttamiseksi. Kuntaliitto korostaa, että Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari mahdollistaa tiedon ja hyvien käytäntöjen jakamisen jäsenmaiden sekä myös alue- ja paikallishallintojen kesken. Hyvinvointitalouden edistäminen oli yksi Suomen EU-puheenjohtajuuskauden keskeisiä tavoitteita. Sen keskeinen viesti on, että samalla kun ihmisten hyvinvointi on itseisarvo, se on myös ratkaisevan tärkeää EU:n talouskasvun, tuottavuuden, julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyuden ja yhteiskunnan vakauden kannalta. Kunnat ovat avainroolissa väestöryhmien välisten hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamisessa ja syrjäytymisen ehkäisemisessä. Hyvinvointitalous korostaa kestävä kehityksen kolmen ulottuvuuden - sosiaalisen, taloudellisen ja ympäristön - kestävyuden tasapainoa. eTerveys on osa digitaalisia sisämarkkinoita. eTerveys on väline, joka voi tehokkaasti edistää terveyspolitiikan tavoitteiden saavuttamista. Se takaa terveysjärjestelmien kestävyuden tuomalla kustannussäästöjä pitkällä tähtäimellä ja mahdollistaa kansalaisten itsehoitoa.

Euroopan turvallisuuden edistäminen edellyttää yhteistyötä

Komission työohjelmassa mainitaan uusi turvallisuusunionistrategia, Europolin toimeksiannon lujittaminen, ehdotus lisätoimenpiteistä kriittisen infrastruktuurin turvaamiseksi, uusi EU:n strategia ihmiskaupan lopettamiseksi sekä EU:n strategia lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnan tehostamiseksi. Kuntaliiton näemyksen mukaan on tärkeää, että Suomi on mukana eurooppalaisen turvallisuuden yhteistyössä. Hybridivaikeuttaminen on muuttanut uhkakuvia koko Euroopassa. Yhteiskunnan turvallisuuden edistämiseksi kuntien rooli korostuu kriittiseen infrastruktuuriin, väestön toimintakykyyn, henkiseen kriisinkestävytyteen sekä sisäisen turvallisuuteen liittyvissä tehtävissä. Teknologian kehitys tarjoaa monia uusia mahdollisuuksia

turvallisuuden ja varautumisen kehittämiseen, mutta samalla uudet innovaatiot, kuten tekoälyn tai massatiedon hyödyntäminen, haastavat käsityksiämme turvallisuudesta.

Alue- ja paikallistaso otettava nykyistä paremmin huomioon talouspolitiikan EU-ohjausjaksossa

Komission työohjelmaan sisältyy talouden ohjausjärjestelmän uudelleentarkastelu. Finanssikriisistä alkanut EU:n talouspolitiikan vahvempi koordinaatio on ollut toiminnassa nyt useita vuosia. Vieläkään ei käytännössä tiedetä, mikä vaikutus uudella sääntelyllä on ollut taloudelliseen toimeliaisuuteen, julkiseen talouteen, työllisyyteen tai rahoitusriskeihin. Uudelle tai tiukemmalle EU-sääntelylle ei pääsääntöisesti ole tarvetta, vaan pikemminkin EU:n talouspolitiikan ohjauksen voimassa olevaa sääntelyä tulee selkiyttää. Tehokas talousohjaus edellyttää, että alue- ja paikallistaso otetaan nykyistä paremmin huomioon talouspolitiikan EU-ohjausjaksossa. Budjettivalvontaa ei kuitenkaan saa tiukentaa. Kunnat saavat jatkossakin päättää itsenäisesti budjettiensa sisällöstä. Komission rooli on varmistaa, että jäsenmaiden talouspolitiikka ei vaaranna talous- ja rahaliiton moitteetonta toimintaa.

Osaamista, koulutusta ja osallisuutta edistettävä määrätietoisesti, suomalainen koulutusjärjestelmä vahvuuksineen näkyville kansainvälisessä keskustelussa

Komissio on sitoutunut toteuttamaan eurooppalaisen koulutusalueen vuoteen 2025 mennessä. Lisäksi se tulee esittämään uuden Euroopan osaamishjelman sekä kotouttamista ja osallisuutta koskevan toimintasuunnitelman. Suomalainen koulutusjärjestelmä vahvuuksineen tulee saada voimakkaasti näkyviin kansainvälisessä keskustelussa. EU:ssa on korostunut koulutuksen välineellinen arvo työelämälle osaavan työvoiman tuottajana. Kuntaliitto painottaa, että tämän lisäksi tulee nostaa esille myös koulutuksen tärkeä kasvatuksellinen ja sivistyksellinen arvo. Ammatillisessa koulutuksessa tulisi korostaa erityisesti nuorten ammattikasvatuksen ja -sivistyksen merkitystä sekä elinikäisen, jatkuvan oppimisen taitoja. Suomalaisten nuorten, nuorisotyöntekijöiden ja kuntien etujen mukaista on edelleen lisätä osallistumista EU:n nuoriso-ohjelmiin. EU-linjauksia ja suosituksia laadittaessa on olennaista, että kansallinen ja Suomessa kunnallinen päätäntävalta koulutuksessa, kulttuurissa, sivistystoimessa ja liikunta- ja nuorisotyössä säilyy.

Maahanmuuttajien osallisuus vahvistaa sosiaalisesti kestävästä yhteiskuntaa

Komissio aikoo vuonna 2020 edistää Euroopan muuttoliikeagendan tavoitteita esittämällä uuden maahanmuutto- ja turvapaikkasopimuksen. Komissio aikoo esittää myös uuden kotouttamista ja osallisuutta koskevan toimintaohjelman, jolla varmistetaan, että yhteiskunnissamme suojellaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevia. Kuntaliitto pitää komission uutta kotouttamisen ja osallisuuden toimintaohjelmaa tarpeellisena. Kolmansista maista rekrytoinnissa on huomioitava myös julkisen sektorin tarpeet kehittämällä toimivat käytännöt sosiaali- ja terveydenhoidon ammattilaisten rekrytointiin. Kotouttamisen ja kolmansien maiden kansalaisten rekrytointiin liittyvien lupamenettelyjen tulee jatkossakin kuulua kansalliseen toimivaltaan. On erittäin tärkeää varmistaa, että myös tulevilla rahoituskautella kunnilla on mahdollisuus käyttää EU:n rahoitustukea kolmansien maiden kansalaisten kotouttamiseen.

EU:n otettava voimakas ote sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi EU:n perusarvona

Komission työohjelmassa sukupuolten tasa-arvon edistäminen sisältyy suureksi osaksi eurooppalaiseen sukupuolten tasa-arvon strategiaan. Strategia asettaa puitteet tasa-arvoon liittyvälle Euroopan komission työlle, ja siinä esitetään politiikkatavoitteet ja keskeiset toimet vuosiksi 2020 - 2025. Kuntaliitto pitää hyvänä, että EU ottaa voimakkaan otteen sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi EU:n perusarvona ja että on laadittu vahva strategia. Kunta- ja aluetasojen tulee näkyä eri strategioiden valmistelussa ja toimeenpanossa sekä rahoituksessa. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen osana eri politiikka-alueita on keskeistä. YK:n kestävän kehityksen tavoitteen 5, sukupuolten tasa-arvo, tulee näkyä kaikilla politiikka-alueilla ja indikaattoreiden kehittämisessä.

Kuntaliitto kannattaa EU:n toimia yhdenvertaisuuden edistämiseksi, uutta kuntia koskevaa lainsäädäntöä ei tule antaa

Työohjelmassa on varsin monta laadittavaa strategiaa ja toimintasuunnitelmaa, jotka liittyvät yhdenvertaisuuden edistämiseen kunnissa. Perusoikeuskirjan täytäntöönpanemiseksi on tarkoitus laatia uusi strategia. Ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskeva toimintasuunnitelma 2020 - 2024 laaditaan ulkosuhteissa. Hlbtihenkilöiden tasa-arvoa koskeva strategia ja ikääntymistä koskeva vihreä kirja sisältyvät työohjelmaan. Romanian yhdenvertaisuutta ja osallisuutta edistetään vuoden 2020 jälkeisellä EU:n puitekehityksellä. Kuntaliitto pitää hyvänä, että EU vahvistaa sosiaalista oikeudenmukaisuutta erityisesti osana taloutta ja sen ohjausta ja että EU pyrkii edistämään syrjimättömyyttä eri strategioilla. Niiden laatimisessa on tärkeää, että paikallis- ja aluehallinnon näkökulmat ovat vahvasti mukana. Digitalisaatiossa ja tekoälyn kehittämisessä on muistettava EU:n kansalaisten moninaisuus ja purettava aktiivisesti ennakkokäsityksiin liittyviä normeja. Suomen yhdenvertaisuuslaki on jo hyvin kattava ja velvoittava kunnille. Uutta kuntia koskevaa lainsäädäntöä ei tulisi antaa.

Kunnat mukaan EU:n aloitteisiin demokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja perusoikeuksien vahvistamiseksi

Komission tavoite esittää eurooppalaisen demokratian toimintasuunnitelma loppuvuodesta 2020 tähtää Euroopan tulevaisuuden vahvistamiseen sekä sisäisesti että ulkoisesti. Eurooppalaisen demokratian vahvuus näkyy oikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen puolustamisessa. Osana uutta oikeusvaltiomekanismia komissio aikoo julkaista ensimmäisen oikeusvaltiota koskevan vuosikertomuksensa vuonna 2020. Se kattaa kaikki jäsenvaltiot. Oikeusvaltiokulttuurin vahvistamiseen tähtää myös uusi strategia perusoikeuskirjan täytäntöönpanemiseksi. Strategian tavoitteena on lisätä tietämystä asiasta kansallisella tasolla. Esitys annetaan vuoden 2020 lopulla. Kuntaliitto tarkastelee aloitteita kuntien aseman ja tehtävien näkökulmasta.

Euroopan tulevaisuuskonferenssi - alueiden komitealle keskeinen rooli

Komissio esitteli tammikuussa 2020 ajatuksiaan Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin valmistelusta. Konferenssin on määrä alkaa Eurooppa-päivänä 9.5.2020 ja kestää kaksi vuotta. Konferenssin tavoitteena on antaa eurooppalaisille nykyistä enemmän sananvaltaa siitä, mitä Euroopan unioni tekee ja miten se toimii heidän hyväkseen. Hankkeeseen on sitoutettu komission lisäksi parlamentti ja neuvosto. Jos halutaan, että oikeasti lähdetään alhaalta ylös, on myös Euroopan alueiden komitea huomioitava muutoinkin kuin toimeenpanijan roolissa. Kuntaliitto painottaa, että alueiden komitea edustaa paikallista tasoa ja on nimenomaan lähellä kansalaisia.